

Анотація дисципліни

Назва - Фізична географія України

Лектор – Катерина Борисівна БОРИСЕНКО доц. к.пед.н.

Курс, семестр - 3 курс, 5 семестр

Загальна кількість академічних годин – 150

Кількість кредитів: 5

Попередні умови для вивчення: загальна гідрологія, метеорологія і кліматологія, геологія, геоморфологія, фізика, хімія, математика, картографія.

Опис дисципліни: Метою навчальної дисципліни «Фізична географія України» є формування у майбутніх фахівців відповідних знань про природно-територіальні, природно-аквальні комплекси України та їх компоненти; загальні особливості компонентів природи, ландшафтної структури і фізико-географічного районування; причинно-наслідкові зв'язки між цими компонентами; аналіз екологічних питань стану довкілля і охорона природи, об'єкти природо-заповідного фонду України.

Основні завдання курсу:

Інтегрувати знання що отримані студентами під час вивчення окремих фізико-географічних дисциплін, поглибити вивчення природних умов та природних ресурсів України; розкриття взаємозв'язків між компонентами природи в умовах господарської діяльності; ознайомити з фізико-географічним районуванням території, компонентною характеристикою природно-територіальних комплексів різних рівнів; мотивувати до усвідомлення студентами необхідності здійснення заходів з охорони природи в Україні.

Програма складається з трьох розділів: Розділ 1. Вступ. Положення України, історія дослідження; Розділ 2. Загальний аналіз природних умов і ресурсів; Розділ 3. Регіональний аналіз природних умов. Програма включає 17 тем:

Розділ 1. Вступ. Положення України, історія дослідження.

Тема 1. Вступ. Географія, її об'єкт, предмет і метода досліджень. Зміст, наукове і практичне значення курсу «Фізична географія України». Вивчення природних умов

Розділ 2. Загальний аналіз природних умов і ресурсів.

Тема 2. Геолого-геоморфологічна будова і ресурси надр. Тектоніка. Рельєф

Тема 3. Кліматичні умови та ресурси України. Агрокліматичні ресурси

Тема 4-6. Моря, Внутрішні води і водні ресурси

Тема 7. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ

Тема 8. Неприятливі фізико-географічні процеси і шляхи їх запобігання

Розділ 3. Регіональний аналіз природних умов

Тема 9. Ландшафти і фізико-географічне районування України

Тема 10. Зона мішаних лісів.

Тема 11. Зона широколистяних лісів.

Тема 12-13. Лісостепова зона

Тема 14-15. Степова зона

Тема 16. Українські Карпати

Тема 17. Кримські гори. Географічні проблеми раціонального використання природних умов і ресурсів, охорона природи в Україні.

Форми та методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький, дискусійний.

Лекції на час суворих карантинних обмежень, спричинених вірусом Covid19, воєнним станом в Україні можуть проводитися дистанційно у форматі відеоконференції платформи ZOOM, GoogleMeet тощо. Студентам надаються запитання для самоперевірки та самоконтролю. Практичні заняття можуть

проходити в аудиторії чи в дистанційній формі. Усі матеріали і навчально-методичний комплекс представлені у середовищі Office365 на сайті кафедри фізичної географії та картографії. Консультації індивідуальні та групові можуть відбуватися в аудиторіях університету чи дистанційно синхронно та асинхронно (з використанням месенджерів Telegram, Viber, електронної пошти тощо).

Форми організації контролю знань, система оцінювання: Передбачені методи контролю: теоретичний захист розрахунково-графічних практичних робіт, поточні проміжні (у тому числі і тестові) контролю теоретичного матеріалу (як за окремими темами, так і кожної лекції), участь в дискусіях під час лекційних та практичних занять, самоконтроль, перевірка ведення конспекту окремих тем тощо.

Навчально-методичне забезпечення: робоча програма навчальної дисципліни, конспект лекцій (рукопис), розробки практичні індивідуальні завдання для студентів: запитання з курсу, тести.

Мова викладання – українська.

Список рекомендованої літератури:

Основна література

1. Маринич О. М. Фізична географія України: Підручник /Маринич О. М., Шищенко П.Г. - К.: Знання, КОО, 2006. - 511 с.

Допоміжна література

1. Білоус Г.М. Вплив господарської діяльності на водні ресурси України /Г. М. Білоус. - К.: Наукова думка, 1999. - 211с.

2. Географічна енциклопедія України: в 3-х т.- К.:Укр. енциклопедія ім. М. П.Бажана, 1989-1993.

3. Екологічна енциклопедія: У 3-х т./Редколегія: А. В. Толстоухов (головний редактор) та ін.. – К.:ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2008.

4. Крисиченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології/ В. С. Крисиченко. – К.: Заповіт, 1998.

5. Шищенко П.Г. Прикладна фізична географія /П. Г. Шищенко. – К.: Вища школа, 1988.

6. Фізико-географічне районування Української РСР. – К.: Вид-во Київ.ун-ту, 1968.

Методичне забезпечення

7. 1. Клименко В.Г. Фізична географія України: навчальний посібник для студентів-географів/ В.Г. Клименко, О. П. Фенько. - Харків, 2013.- 96 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Інформаційні ресурси

1. Фонди Центральної наукової бібліотеки ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

2. Фонд бібліотеки кафедри фізичної географії та картографії.

Інтернет-джерела

1. Національний атлас України. Електронна версія.

2. http://uk.wikipedia.org/wiki/Фізична_географія_України

3. http://www.google.com.ua/search?hl=ru-UA&as_q=Геологічна+будова

4. <http://ukr-tur.narod.ru/fisgeo/fisukr/relefgeol/relgeolukr.htm>

5. http://moyaukraina.io.ua/s108585/korisni_kopalini_ukraeni

6. http://www.google.com.ua/search?hl=ru-UA&as_q=Корисні+копалини+України

7. http://www.uapravo.com/hro/text.php?lan=rus&id=12396&id_book=12389&id_parent=123

98

8. <http://www.geograf.com.ua/>

9. https://geoknigi.com/book_view.php?id=456

Дисципліна повністю забезпечена методичними матеріалами з детальним розглядом кожної практичної роботи та яскравими презентаційними матеріалами.

Затверджено на вченій раді факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 4 від 03.04.2023 р.